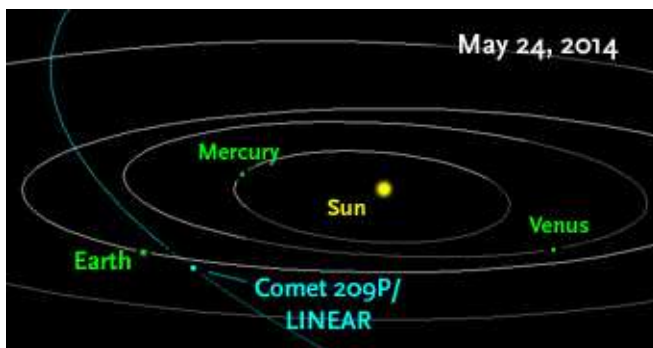

Dočkáme se nového meteorického roje?

Překvapení komety 2009C/Linear

Objekt označovaný astronomy jako 209P/LINEAR je periodickou kometou objevenou 3. února 2004 v rámci programu Lincoln Near-Earth Asteroid Research (LINEAR), na snímcích pořízených pomocí reflektoru o průměru zrcadla 1.0-metru. Výše uvedené trvalé číslo vlasatice dostala 12. prosince 2008, poté co byla přesně stanovena její dráha ve sluneční soustavě.

Nejbližší průchod perihelem (přísluním) je spočten pro kometu 209P/LINEAR na 6. května 2014. O více než tři týdny později, 29. května 2014, kometa projde v nejmenší vzdálenosti od Země. I v tom čase bude tělesa od sebe

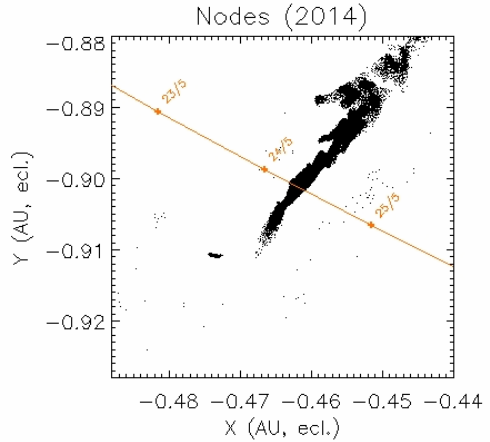
dělit plných 8,29 milionu km a zjasnění komety nelze očekávat nad 11. mag. Ale přesto není vyloučeno, že nám 209P/Linear připraví zajímavou a nadmíru překvapivou podívanou – meteorický déšť!

Podle propočtů, které provedli známí odborníci na předpovídání aktivity meteorických rojů Esko Lyytinen a Peter Jenniskens, není vyloučeno, že se Země setká s částicemi komety vyvrženými z jejího jádra. Radiant roje by se měl nacházet v souhvězdí Žirafy a to v období kolem 23./24. května 2014. Mohlo by se jednat skutečně o silnou spršku, když odhady mluví o 100, ale také až 400 meteorech za hodinu.

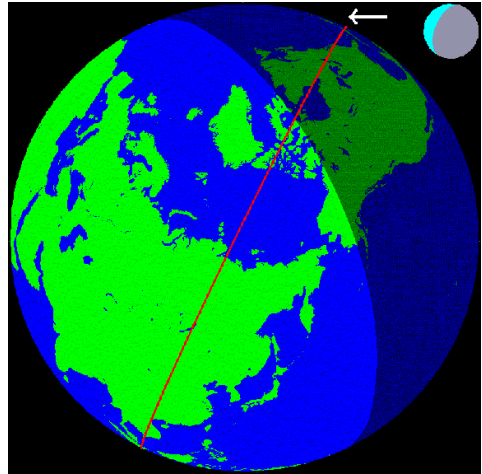
A tento předpoklad navíc nezávisle potvrzují i další odborníci. Skupina astronomů z University of Western Ontario, kterou vedou Quanzhi Ye a Paul A. Wiegert uvádí, že podle výpočtu vycházejícího z dráhy stanovené při průchodu vlasatice perihelem

v letech 2008 a 2009 můžeme 24. května 2014 očekávat až 200 meteorů za hodinu, přičemž by proud měly tvořit převážně velké úlomky.

Do třetice ještě jeden názor, tentokrát ruského experta na sledování meteorů Michaila Maslova. I on věří, že v květnu 2014 se dočkáme nového meteorického roje, který bude produkovat ve svém maximu 100 až 400 meteorů za hodinu. Částice budou pocházet z průchodů komety přísluním v letech 1898 až 1919, ale není vyloučeno, že i ještě podstatně starších oběhů. Čas maximálního přiblížení proudu k Zemi spočetl na 7:21 UT 24. května 2014 a radiant by se měl nacházet na souřadnicích RA=122,8° (8h 11m), Dec=79,0°. Tedy v již zmíněném souhvězdí Žirafy (blízko ocasu Draka).

Bohužel tento výsledek nevěští pro pozorovatele v České republice nic příznivého. Z připojeného obrázku je patrné, že Evropa v čase maxima bude na denní straně zeměkoule. Dobrou zprávou na druhou stranu je, že radiant, který je samozřejmě cirkumpolární, bude v úterý po ránu ve výšce 44° nad severo-severovýchodním (A=13°) obzorem. Je asi až příliš optimistické očekávat bolidy s dostatečnou jasností, aby byly viditelné i na denní obloze, ale radarová sledování mohou přinést velice zajímavé výsledky.

Na závěr lze konstatovat, že se sice během posledních dvou desetiletí, nebeská dynamika dostala na úroveň, kdy lze velmi dobře předpovídat, kdy dojde k maximumu aktivity meteorických rojů. Počítačové modely mohou sledovat, jak je prach z jádra

katapultován v blízkosti každého průchodu přísluním a jak je v průběhu času distribuován do jednotlivých pramenů. Právě takové výpočty nás nyní ujišťují o úkazu, který nás čeká 24. května 2014. Není však nikde s jistotou dáno, že maximum nastane právě v udávaném čase. Jak správně upozorňují Quanzhi Ye a Paul A. Wiegert, přesné načasování a úroveň aktivity je obtížné odhadnout, vzhledem k omezeným fyzickým pozorováním této konkrétní komety, jejíž pozůstatky se až do nynější doby nikdy nestřetly se Zemí a nedaly nám tím pádem možnost prakticky

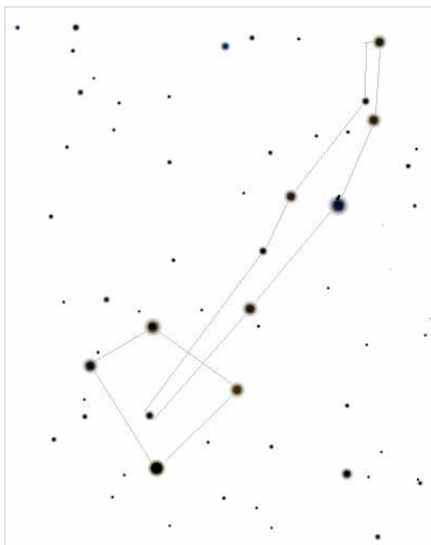
zkoumat její aktivitu. Je však zřejmé, že 24. května bychom měli zažít nejdramatičtější událost související s "padajícími hvězdami" za ve více než deset let.

Bude-li proto pozorování oblohy v noci z 23. na 24. 5. 2014 přát počasí, nepromarněte tuto šanci. Jakákoli získaná data astronomům mohou poskytnout přímé informace o dynamické historii 209P/LINEAR, která jinak možná zůstanou nenávratně ztracena.

Asterismy – Cefeus

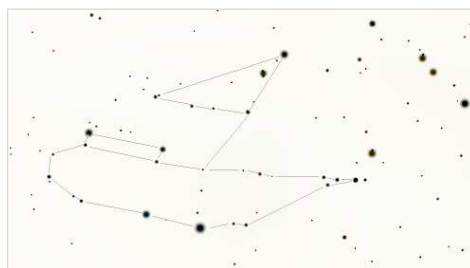
Pokračování z předešlého čísla Astronomických informací (4/2014)

Pro vyhledání dalších asterismů je už nutno sáhnout po dalekohledu. Proč se právě

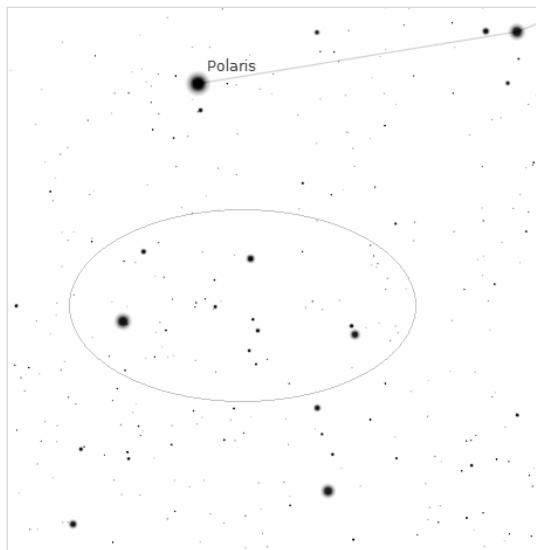

skupina hvězd s označením Cepheus OB2 Ass'n dostala mezi asterismy, když takových skupin je na obloze víc, nějak zaniklo v běhu času. Ale vzhledem k tomu, že přesná definice toho, co je to asterismus, vlastně nejde stanovit, berte OB2 Ass'n n jako zástupce asociací mladých masivních hvězd spektrálních tříd O a B (odsud to OB v názvu) v této branži. Teorie tvrdí, že většina hvězd Mléčné dráhy vznikla právě v OB asociacích. Pro hvězdy těchto spektrálních tříd je typické - žijí velmi krátce (řádově miliony let) a končí jako supernovy. Skupinu hvězd šesté magnitudy označených chí, ný, 19, 20 a 25 Cep najdete „uvnitř domečku“ nedaleko dzéta Cep.

milovníci tabáku. Devadesát úhlových minut velký objekt, složený z hvězd osmé až deváté magnitudy, si můžete prohlédnout na RA 22h 30m, DE +70° 30'. Když se podíváte pozorně, určitě nebude problém spatřit Dýmku a možná v tu chvíli ucítíte i její vůni... Přesně tento tvar dýmky (z kukuřičného klasu) proslavil jeden americký generál. Vzpomenete si, který?

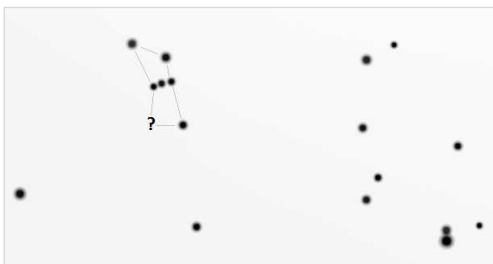
Co takhle projet se po vlnách (byť jen těch nebeských) v něčem rychlém? Dopřát si to můžete na souřadnicích RA 23h 25m, DE +64° 15'. Dva úhlové stupně velkou Jachtu složenou z hvězd deváté až desáté magnitudy najdete právě tam.

Prohlížíte si rádi Kuřátka? Na dvoře většinou také nemáte jen jedno a stejně je tomu i na obloze. Ne příliš povedenou napodobeninu známé otevřené hvězdokupy v souhvězdí Býka, nazvanou Polární kuřátka (aby se to nepletlo), si můžete prohlédnout na souřadnicích RA 00h 00m, DE +86° 45'.

Připravit se musíte na skupinu hvězd čtvrté až šesté magnitudy o rozměru přibližně tři krát dva úhlové stupně. Oproti „pravým“ Kuřátkům (M45) je velikost asi dvojnásobná a polohy ani jasnosti jednotlivých hvězd příliš neodpovídají.

Posledním, stejně nepřilíživým asterismem, je objekt s označením Mini Orion II. Proč ta římská dvojka? Na obloze je takových „motýlků“ několik a určitě se s nimi ještě setkáme. Tuto nepřilíživou napodobeninku (12 úhlových minut) souhvězdí Oriona, složenou z hvězd desáté magnitudy najdete na souřadnicích RA 22h 55m, DE +59° 16'. Pokud by se vám zdálo, že jí „něco“ chybí, máte pravdu. Mini Orionu II schází hvězda, která se v originálním souhvězdí jmenuje Saiph. Možná, že by tento asterismus zůstal nepovšimnut. Jeho štěstím je, že leží nedaleko populární řídké otevřené hvězdokupy King 10.

I když poslední dva popsané asterismy „za moc nestojí“, určitě se na ně podívejte, stejně jako na ty známější, větší, jasnější a především pohlednější.

M. Rotterborn

ASTRONOMICKÉ informace – 5/2014

na stránkách HvR naleznete AI v elektronické podobě dřívě než ve svém e-mailu či poštovní schránce <http://hvr.cz>
Rokycany, 25. dubna 2014